

EHEAROME2020

Հոռմ
Նախարարական
հաղորդում

19 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 2020Թ.

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Edited within the Erasmus+ project “[IN-GLOBAL Enhancing Knowledge of the EHEA and Global Dialogue](#)” in 2023.

The original version of the Rome Communiqué and its annexes are available on the website of the European Higher Education Area:
<https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Մենք՝ բարձրագույն կրթության համար պատասխանատու նախարարներս, 2020 թվականի նոյեմբերի 19-ին անցկացնելով առցանց հանդիպում, ստեղծեցինք Բալտիկյան հուշակազմի ստորագրումից ի վեր 21 տարվա ընթացքում ունեցած ձեռքբերումները: Մենք վերահաստատում ենք առավել ներառական, նորարարական, փոփոխակցված և կայուն Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածք (ԵԲԿՏ) մշակելու մեր հանձնառությունը:

Շնորհակալություն ենք հայտնում Իտալիայի մեր համաժողովը նախապատրաստելու և հյուրընկալելու գործում ունեցած առանցքային դերի, ինչպես նաև այն COVID-19-ի համավարակի մարտահրավերներին համապատասխանեցնելու համար:

ԵԲԿՏ-ն վստահության վրա կառուցված եզակի համագործակցություն է, որի շրջանակներում պետական իշխանություններն ու բարձրագույն կրթության շահագրգիռ կողմերն աշխատում են միասին՝ ընդհանուր նպատակ սահմանելու և դրան հասնելու համար: Մեր մշակույթների, լեզուների և միջավայրերի բազմազանության, ինչպես նաև որակի, թափանցիկության և շարժունակության ընդհանուր հանձնառության շնորհիվ մեր բարձրագույն կրթական համակարգերն առաջարկում են ուսուցման, դասավանդման, հետազոտությունների իրականացման և նորարարության աննախնայեղ հնարավորություններ:

Մեր հասարակությունները բախվում են աննախնայեղ մարտահրավերների՝ կապված ամբողջ աշխարհում COVID-19-ի տարածման և դրա հետևանքների հետ: Համավարակը ցույց տվեց մեր փոփոխարժեք կախվածությունը, և թե ինչքան խոցելի մենք կարող ենք լինել: Այն սկսեցինք դարձրել, որ մենք բոլորս ընդհանուր աշխարհի մասն ենք կազմում, որտեղ մարդկային համերաշխությունն անհրաժեշտ է: Մենք բարձր ենք գնահատում և ընդունում բարձրագույն կրթության համայնքի՝ այդ մարտահրավերներին դիմակայելու ուղղված ջանքերը և վերահաստատում ենք մեր վճարակալությունը՝ տրամադրելու այնպիսի որակյալ ներառական բարձրագույն կրթություն, որն իրականացնում է իր առջև դրված խնդիրների ամբողջ շրջանակը նաև հզորաժամի ընթացքում:

Մենք նպատակադրված ենք բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին ընձեռել հասարակության հետ համագործակցելու հնարավորություն՝ համաշխարհային խաղաղությանը, ժողովրդավարական արժեքներին, տեղեկատվության ազատությանը, առողջությանը և բարեկեցությանը սպառնացող և հատկապես համավարակի հետևանքով առաջացած և սրված վտանգներին հակազդելու համար: Մենք հանձն ենք առնում շարունակել և ավելացնել մեր ներդրումները կրթության ոլորտում՝ ընթացիկ հզորաժամի համար լուծումներ գտնելու, հետհանձնարարական վերականգնման նպատակով բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին անհրաժեշտ ֆինանսավորում ապահովելու համար և առևտարակ, կանաչ և դիմակայուն տնտեսություններին և հասարակություններին անցում կատարելու համար:

Մենք հանձն ենք առնում հաղթահարել այն սոցիալական անհավասարությունները, որոնք դեռ սահմանափակում են լիարժեք ներառական ԵԲԿՏ-ին հասնելը: Թվայնացումը թույլ է տվել, որ մեր համակարգերի մեծ մասը շարունակի գործել COVID-19-ի համավարակի պայմաններում, թեև թվային տեխնոլոգիաների ինտենսիվ օգտագործումը վեր է հանել որոշակի սահմանափակումներ: Բարձրագույն կրթությունն իր անդրազգային և միջազգային համագործակցության և հետազոտությունների արդյունքում կուտակված փորձի շնորհիվ պետք է առաջատար դերակատարություն ունենա այդ սահմանափակումների համար լուծումներ գտնելու և դրանք հաղթահարելու ուղիներն ուսումնասիրելու, ինչպես նաև դրանց վերաբերյալ խորհրդատվություն տրամադրելու հարցում:

Մենք վճարակալությամբ և լավատեսությամբ ենք նայում դեպի 2030 թվականը՝ համոզված լինելով, որ մեզ կհաջողվի մեր երկրների, մեր բարձրագույն կրթական համակարգերի և հաստատությունների, ինչպես նաև բարձրագույն կրթության առավել ընդլայնված համայնքի միջև խորանել ավելի արդյունավետ համագործակցություն և ավելի սերտ երկխոսություն:

Ուրախ ենք ողջունելու Սան Մարինոյին՝ որպես ԵԲԿՏ-ի նոր անդամի: Սան Մարինոյին աջակցություն կտրամադրվի իր հանձնառությունները համաձայնեցված հանապարհային ֆարտեզին համապատասխան իրականացնելու հարցում:

Մեր տեսլականը

Մենք դիտարկում ենք ԵԲԿՏ-ն որպես տարածք, որտեղ ուսանողները, անձնակազմը և շրջանավարտները կարող են **ազատ տեղափոխվել՝** սովորելու, դասավանդելու և հետազոտություններ իրականացնելու համար: Ըստ մեր տեսլականի՝ ԵԲԿՏ-ն լիարժեք կերպով պահպանելու է բարձրագույն կրթության, ժողովրդավարության և իրավունքի գերակայության հիմնարար արժեքները: **Այն խրախուսելու է ստեղծարարություն, քննադատական մտածողություն, գիտելիքի ազատ տարածում և ընդլայնելու է հետազոտության վրա հիմնված ուսուցման և դասավանդման համար տեխնոլոգիական առաջընթացի կողմից առաջարկվող հնարավորությունները:** Այն ապահովելու է, որ մեր բարձրագույն կրթական համակարգերը բոլոր սովորողներին առաջարկեն հնարավորությունների հավասարություն՝ իրենց ներուժին և ձգտումներին համապատասխան: Մենք ընդունում ենք, որ վերջինիս իրագործման համար կպահանջվի մեր ազգային օրենսդրությամբ ընդունել ֆալսիֆիկացիաներ և իրականացնել միջոցառումներ, որոնց որոշ մասը դուրս կգա բարձրագույն կրթական համակարգերի շրջանակներից և կհանգեցնի առավել լայն ազգային տնտեսական, ֆինանսական և սոցիալական բազմապարտությունների համապատասխանեցման:

Մեր տեսլականն իրականացնելու համար մենք հանձն ենք առնում մինչև 2030 թվականը կառուցել կայուն, համախմբված և խաղաղ Եվրոպայի համար հիմք ծառայող ներառական, նորարար և փոխկապակցված ԵԲԿՏ:

- **Ներառական,** քանի որ յուրաքանչյուր սովորող կունենա բարձրագույն կրթությանը հավասար հասանելիություն և կստանա լիարժեք աջակցություն ուսուցումն ու վերապատրաստումն ավարտելու հարցում:
- **Նորարարական,** քանի որ դրա միջոցով կներդրվի հետազոտության հետ սերտորեն կապված նոր և ավելի լավ համաձայնեցված ուսուցման, դասավանդման և գնահատման մեթոդներ և գործելակերպ:
- **Փոխկապակցված,** քանի որ ընդհանուր իրավական շրջանակներն ու գործիքները կապուցվեն դուրսացնել և բարելավել միջազգային համագործակցությունը և բարելավումները, գիտելիքի փոխանակումը, ինչպես նաև անձնակազմի և ուսանողների շարժունակությունը:

Բարձրագույն ուսումնական հաստատություններն ունեն մեծ փոփոխություններ կատարելու ներուժ՝ բարելավելով ուսանողների և հասարակության գիտելիքները, հմտություններն ու կարողությունները՝ կայունությանը, շրջակա միջավայրի պահպանությանը և այլ կարևոր նպատակների իրագործմանը նպաստելու համար: Նրանք պետք է պատրաստեն սովորողներ՝ **ակտիվ, քննադատական մտածողությամբ և պատասխանատու ֆալսիֆիկացիներ դառնալու համար,** և առաջարկեն վերջիններիս հարստ և կրթության հնարավորություններ՝ իրենց սոցիալական դերակատարմանն աջակցելու համար:

Բարձրագույն կրթությունը կդառնա առանցքային դերակատար **մինչև 2030 թվականը Միավորված ազգերի կազմակերպության Կայուն զարգացման նպատակներն (ԿՁՆ-ներ) իրագործելու հարցում:** Մենք հանձն ենք առնում աջակցություն տրամադրել մեր բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին՝ այդ հիմնարար գլոբալ նպատակներին հասնելու համար իրենց կրթական, հետազոտական և նորարարական կարողություններն օգտագործելու ուղղությամբ և օգտագործել ռեսուրսներ՝ ապահովելու համար, որ մեր բարձրագույն կրթական համակարգերը նպաստեն **ԿՁՆ-ներին** իրագործմանը: Կլիմայական չեզոքության անցում կատարելը չափազանց կարևոր է բոլորիս համար, և սովորողներին պետք է պատրաստել նոր «կանաչ» աշխատավայրերում աշխատելու և գործունեություն իրականացնելու համար: Հարստ և կրթության հեռանկարում նրանց պետք է առաջարկել հմտությունների մակարդակը բարձրացնելու և նոր հմտություններ ձեռք բերելու, ինչպես նաև նոր տեխնոլոգիաներ և մոտեցումներ մտկայելու և կիրառելու հնարավորություններ:

Որակյալ կրթությունը կառուցված է լինել ԵԲԿՏ-ի տարբերակիչ առանձնահատկությունը: Բոլոր բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները և բոլոր պետական մարմինները կաջակցեն **ակադեմիական և գիտական ազնվության** ամուր մտկայությանը, որը կարգելավակի ակադեմիական խորհրդատվության և գիտական հեռանկարային խեղաթուրման բոլոր ձևերը:

Հիմնարար արժեքները

Մենք վերահաստատում ենք մեր հանձնառությունը՝ **ինտենսիվ ֆազիական երկխոսության և համագործակցության միջոցով խթանելու և պատասխանելու ամբողջ ԵՖԿՏ-ում մեր ընդհանուր հիմնարար արժեքները**՝ որպես որակյալ ուսուցման, դասավանդման և հետազոտությունների, ինչպես նաև ժողովրդավարական հասարակությունների համար անհրաժեշտ հիմք: Մենք հանձն ենք առնում պատասխանել ինստիտուցիոնալ ինքնավարությունը, ակադեմիական ազատությունն ու ազնվությունը, ուսանողների և անձնակազմի մասնակցությունը բարձրագույն կրթության կառավարմանը և բարձրագույն կրթության համար ստանձնած և դրա հետ կապված հանրային պատասխանատվությունը:

Մենք խնդրում ենք ԲԳՀՆ-ին [Բոլոնիայի գործընթացի հետամուտ խմբին] մշակել ԵՖԿՏ-ի հիմնարար արժեքները ընդլայնելու **իրավական շրջանակ**, որը կխթանի ինքնավարությունը, կառուցողական երկխոսությունը և վարձի փոխանակումը ներպետական մարմինների, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների և կազմակերպությունների միջև՝ միեւնույն ժամանակ հնարավոր դարձնելով գնահատել այն վաստը, թե որքանով են այս արժեքները հարգվում և ներդրում են համակարգում: Մենք ընդունում ենք **ակադեմիական ազատության սահմանում** որպես պրոֆեսորադոստոսական կազմի և ուսանողների՝ հետազոտական աշխատանքներով, դասավանդմամբ, ուսուցմամբ զբաղվելու և հասարակության մեջ ընդգրկվելու և հասարակության հետ հարգարկացվելու ազատություն՝ առանց միջամտության կամ ճնշումների վախի (**Հավելված I**).

Մենք վերահաստատում ենք մեր հանձնառությունը խթանել էթիկայի, թափանցիկության և ազնվության վարձագիծը կրթության և հետազոտության ոլորտներում և հուն և նաև, որ Կրթության ոլորտում էթիկայի, թափանցիկության և ազնվության հարցերով Եվրոպայի խորհրդի պատվարը (ԿԵԽՍ) հնարավորություն է ընձեռում ԵՖԿՏ-ի բոլոր անդամներին, խորհրդատու անդամներին և գործընկերներին համագործակցելու այդ նպատակին հասնելու համար:

Ապագա կառուցելը

Ներառական ԵՖԿՏ

Սոցիալապես ներառական բարձրագույն կրթությունը կառուցելիք մնալ ԵՖԿՏ-ի առանցքային տարրը և դրանով կնխադրվի հնարավորություններ և աջակցություն տրամադրել հասարակության բոլոր խավերից հավասար պայմաններով անհատներ ընդգրկելու հարցում: Տարբեր սոցիալ-տնտեսական, մասնագիտական, մշակութային և կրթական փորձ ունեցող ուսանողներ պետք է ունենան հնարավորություն և գործիքներ՝ իրենց կյանքի ցանկացած ժամանակահատվածում փնտրելու իրենց համար առավել օգտակար կրթական տարբերակներ և օգտվելու դրանցից:

Մենք հանձն ենք առնում ամրապնդել սոցիալական ներառականությունը և բարելավել կրթության որակը՝ լիովին օգտվելով թվայնացման ընձեռած նոր հնարավորություններից: Թեև մեր հասարակություններն ավելի ու ավելի շատ են ապավինում նորարարական տեխնոլոգիաներին, այս թվում՝ արհեստական բանականությանը, մենք պետք է ապահովենք, որ էթիկայի չափանիշներն ու մարդու իրավունքները պահպանվեն, և ներառականությունը խթանվի: Մենք ընդունում ենք, որ թվայնացումը չի երթադրում «բոլորի համար միատեսակ» լուծումներ, և խնդրում ենք ԵՖԿՏ-ին առաջարկել ուղիներ, որոնց միջոցով բոլոր սովորողները կարող են օգուտ ստանալ նոր տեխնոլոգիաներից:

Մենք ընդունում ենք սոցիալական ուղղվածության լայն հասկացության վրա հիմնված **«ԵՖԿՏ-ում բարձրագույն կրթության սոցիալական ուղղվածությունն ամրապնդող սկզբունքները և ուղեցույցները»** (**Հավելված II**) և հանձն ենք առնում դրանք ներդրել մեր համակարգում: Մենք մասնակցելու ենք սկզբունքների և ուղեցույցների՝ ազգային մակարդակով լիարժեք ներդրման մեթոդների վերաբերյալ լայնամասշտաբ ֆազիական երկխոսությանը: Մենք աջակցություն կտրամադրենք մեր բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին իրենց ինստիտուցիոնալ մշակույթում և հիմնական առաքելություններում հետևյալն ինտեգրելու հարցում. ուսուցում և դասավանդում, հետազոտություն և նորարարություն, գիտելիքների փոխանակում և տարածում, ինստիտուցիոնալ կառավարում և ղեկավարում: Մենք խնդրում ենք ԲԳՀՆ-ին 2024 թվականին մեզ ներկայացնել զեկույց՝ ձեռնարկված ֆայլերի և դրա հետ կապված մտայնության միջոցառումների արդյունքների վերաբերյալ՝ ապացույցների վրա հիմնված հետազոտությունների իրականացումն ապահովելու համար:

Մենք ընդունում ենք օրենսդրության միջոցով ուսանողների իրավունքների պաշտպանության կարևորությունը. հանձն ենք առնում մեր ներպետական համակարգում այդ իրավունքները մշակելու և դրանց աջակցություն տրամադրելու այնպիսի նպատակային միջոցառումների և կառույցների միջոցով, ինչպիսիք են ուսանողական օմբուդսմենի ինստիտուտը կամ համաօրինակ լուծումները, որոնք արդեն իսկ գոյություն ունեն ԵՖԿՏ-ի շատ երկրներում: Մենք հանձն ենք առնում մեր երկրների և բարձրագույն կրթական համակարգերի շրջանակներում ապահովել պայմաններ նման մեթոդների համար և Բարձրագույն կրթության ոլորտում օմբուդսմենների եվրոպական ցանցի (ԲԿՕԵՑ) շրջանակներում խրախուսել համագործակցությունը:

Նորարարական ԵԲԿՏ

Մենք աջակցում ենք մեր բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին **մեր հասարակությունների առջև ծառայած մարտահրավերների լուծումների համար իրենց որոնումներն ակտիվացնելու հարցում: Հասարակական, հումանիտար և ստեղծարար գիտություններն ու արվեստը** պետք է շարունակեն իրենց կենսական դերը խաղալ՝ խորը խմաստ հաղորդելով մեր կյանքին և հնարավորություն ընձեռելով հասկանալու փոփոխվող աշխարհը, և գործունեություն ծավալել այդտեղ: Մեր բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները պետք է համագործակցեն իրենց համայնքների հետ՝ իրականացնելու փոխժամակերպ և սոցիալապես պատասխանատու համատեղ գործունեություն:

Գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների արագ թարմացումը անհրաժեշտ է նոր տասնամյակում մարտահրավերներին արձագանքելու և հնարավորություններ ստեղծելու համար: Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները կարողանալեն դիվերսիֆիկացնել իրենց կրթական առաջարկները և նորարարություններ ներմուծել ծրագրերի բովանդակության և մտայնության ձևերի մեջ՝ նորարարական և ֆինանսատկան մտածողության, հուզական ինտելեկտի, առաջնորդության, թիմային աշխատանքի և խնդիրներ լուծելու կարողության, ինչպես նաև ձեռնարկատիրական հմտությունների նկատմամբ աճող պահանջարկը բավարարելու համար:

Բոլորնայն գործընթացի սկզբնական ոգեցնչման շարժառիթ համարվող **նկուն և բաց կրթական ուղիները ուսանողակներուն** ուսուցման կարևոր հայեցակետերն են և աճող պահանջարկ ունեն մեր հասարակություններում: Բացի ամբողջական կրթական աստիճան շնորհող ծրագրերից՝ շատ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ առաջարկում կամ նախատեսում են առաջարկել **կարճաժամկետ կրթական ծրագրեր**, որոնք հնարավորություն են տալիս սովորողներին իրենց կյանքի տարբեր փուլերում զարգացնելու կամ թարմացնելու իրենց մեթոդային, մասնագիտական և միջուկային հմտություններն ու կարողությունները: Մենք խնդրում ենք ԲԳՇԽ-ին ուսումնասիրել, թե ինչպես և որքանով է հնարավոր, որ մեր ուսումնական հաստատությունների կողմից ԵԲԿՏ-ի գործիքների օգտագործումը սահմանվեն մեակվեն, ներդրվեն և ճանաչվեն **այս կարճաժամկետ, նկուն դասընթացները, այդ թվում՝ միկրո որակավորում տրամադրող դասընթացները:**

Մենք ընդունում ենք «ԵԲԿՏ-ի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ուսուցման և դասավանդման մակարդակը բարելավելու վերաբերյալ ներպետական մարմիններին ներկայացվող առաջարկությունները» (**Հավելված III**) և հանձն ենք առնում դրանք իրականացնել՝ աջակցելով բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին հետագա ուսանողակներուն ուսուցում և դասավանդում իրականացնելու գործում: Այս առաջարկությունները ներառում են լայնածավալ աջակցություն բոլոր սովորողներին, դասախոսական և ոչ դասախոսական անձնակազմին: Պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմը, այդ թվում՝ կրտսեր դասախոսները, պահանջում են կայուն զբաղվածություն և կարիերայի աճի հնարավորություններ, դասավանդման և հետազոտությունների նկատմամբ հավասար վերաբերմունք, գրավիչ աշխատանքային պայմաններ, անձնակազմի որակավորումը բարձրացնող ժամանակակից մեթոդների հասանելիություն և նրանց ձեռքբերումների ճանաչում: Այս բոլոր ոլորտներում մենք կգործակցենք երկխոսությունը և համագործակցությունը ուսուցման և դասավանդման խնդիրների շուրջ մեր ազգային համակարգերում և ԵԲԿՏ մակարդակում:

Մենք հանձն ենք առնում աջակցել մեր բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին ուսուցման, դասավանդման և գնահատման, ինչպես նաև ակադեմիական հաղորդակցության և հետազոտության նպատակով թվային տեխնոլոգիաներ օգտագործելու հարցում և ներդրումներ կատարել **բոլորի թվային հմտություններն ու կարողությունները զարգացնելու գործընթացում:** Մենք հանձն ենք առնում զարգացնել բաց գիտություն և կրթություն՝ դասընթացներ գիտելիքի և **բաց ընթացակարգով լիցենզավորված նյութերի** փոխանակումը, որոնցով հետադարձ բնութագրվող է կիսվել բարձրագույն կրթության ոլորտում շահագրգիռ կողմերի միջև, որոնք կարող են հարմարեցնել և վերափոխել դրանք իրենց կարիքներին համապատասխան:

Փոխկապակցված ԵԲԿՏ

Համագործակցությունն ու շարժունակությունը միավորում են մեր համակարգերը և խթանում միջմշակութային և լեզվական կարողությունների զարգացումը, գիտելիքների ընդլայնումը և մեր աշխարհընկալումը: Մեր տարբեր մշակույթների և բարձրագույն կրթական համակարգերի միջև անձնակազմի և ուսանողների շարժունակության միջոցով անմիջական շփումներն ու համագործակցությունը նպաստում են ԵԲԿՏ-ում բարձրագույն կրթության կատարելագործմանը և համարժեքությանը՝ այն դարձնելով գրավիչ և մրցունակ համաշխարհային մասշտաբով: Մենք ընդունում ենք ֆիզիկական շարժունակության կարևորությունն ու առավելությունները ուսանողների, անձնակազմի և դոկտորանտների համար: Չնայած COVID-19-ի համավարակի հետ կապված ներկայիս դժվարություններին՝ մենք վերահաստատում ենք մեր նպատակն առ այն, որ **ԵԲԿՏ-ում Երջանավարտների առնվազն 20%-ը պետք է ուսուցում կամ վերապատրաստում անցած լինի արտերկրում, և հետագայում հանձն ենք առնում հնարավորություն ընձեռել բոլոր սովորողներին՝ ձեռք բերելու միջազգային և միջմշակութային կարողություններ ուսումնական պլանի միջազգայնացման կամ իրենց ուսումնական հաստատություններում նորարարական միջազգային միջավայրերում մասնակցություն ունենալու միջոցով և փորձարկել շարժունակության ցանկացած ձև՝ լինի դա ֆիզիկական, բարելավված քվային (վիրտուալ) կամ խառը ձևաչափերով:**

Թվային լուծումները կիրառացի են **տվյալների անվտանգ, արդյունավետ և թափանցիկ փոխանակումը:** Դրա համար անհրաժեշտ են միանական քվային մոտեցումներ՝ հանաչման, որակի ապահովման և շարժունակության մակարդակը բարելավելու համար: Մենք խնդրում ենք ԲԳՀԽ-ին ֆարեզագրել առկա լուծումները և գտնել նորերը՝ քվային համակարգերի փոխգործելիությունը, ինչպես նաև ուսանողների և ուսումնական հաստատությունների տվյալների փոխանակումը բարելավելու համար՝ լինվին հարգելով գաղտնիությունն ու անվտանգությունը՝ հաշվի առնելով Եվրոպական ուսանողական ֆարտի նախաձեռնության և այլ նախաձեռնությունների փորձերը:

Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների միջև առավել խորը համագործակցությունը կօգնի լուծել վերը նշված խնդիրները համատեղ դասավանդման և հետազոտական աշխատանքների միջոցով: Մենք կձգտենք ազգային մակարդակով վերացնել համագործակցության խոչընդոտները և հնարավորություն ընձեռել ԵԲԿՏ-ի բոլոր բարձրագույն ուսումնական հաստատություններին օգտվելու դրանից: Եվրոպական համալսարանների նախաձեռնությամբ ստեղծված գալիները կարևոր միջոց են ուսումնասիրելու առավել խորը և ընդլայնված համակարգային համագործակցության հնարավորությունները, որոնք կարող են օգտակար լինել առավել սերտ համագործակցության խոչընդոտները բացառելու և հաղթահարելու համար՝ ապագայում բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների միջև առավել սերտ անդրազգային համագործակցություն հաստատելու նպատակով:

Իրականացումը

Մենք ի գիտություն ենք ընդունում **Բուլղարիայի գործընթացի իրականացման վերաբերյալ զեկույցում** նկարագրված՝ վերջին երկու տասնամյակների ընթացքում գրանցված առաջընթացի վերաբերյալ արդյունքները: Ձեռքբերումները սպառնալից են: Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է ավելի շատ աշխատել՝ ապահովելու համար, որ ԵԲԿՏ-ն կառուցված լինի ամուր հիմքի վրա, որը կարող է աջակցություն տրամադրել փախկապակցված, նորարարական և ներառական բարձրագույն կրթությանը գալիք տասնամյակում:

Մենք ակնկալում ենք «Էրազմուս» ծրագրի, ինչպես նաև շարժունակության և համագործակցության այլ ծրագրերի շարունակական աջակցությունը՝ մեր հանձնառություններին աջակցելու համար:

2018 թվականի Փարիզի նախարարական համաժողովում մենք որոշել ենք հատուկ ջանքեր գործադրել ԵԲԿՏ-ի գործունեության համար անհրաժեշտ հետևյալ երեք **«Առանցքային հանձնառությունների»** իրականացումն ավարտին հասցնելու համար՝ որակավորումների բջջանակ և ԿՓԵՉ, Լիսաբոնի բանաչման կոնվենցիա և դիվլոմի հավելված, ինչպես նաև որակի ապահովում՝ Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքում բարձրագույն կրթության որակի ապահովման Եվրոպական չափորոշիչների և ուղեցույցների (ԵՁՈՒ) համաձայն:

Մենք վերահաստատում ենք Առանցքային հանձնառություններն ամբողջությամբ իրականացված տեսնելու մեր վճռակետությունը: Մենք խնդրում ենք ԲԳՉՆ-ին շարունակելու օգտագործել **փոխադարձ աջակցության մեթոդը** այդ նպատակին հասնելու համար: Մենք հանձն ենք առնում շարունակելու մասնակցել և նպաստել այդ ջանքերի իրականացմանը:

Մենք հանձն ենք առնում ավարտին հասցնել **Որակավորումների ազգային բջջանակների ստեղծումը** և շարունակել զարգացնել այն, ինչը համահունչ է Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի որակավորումների համընդհանուր բջջանակի (ԵԲԿՏՈՉԵ) հետ և խնդրում ենք **ԲԳՉՆ-ին բարձրացնել ինքնահավաստագրման չափորոշիչները՝ ազգային զեկույցների փոխադարձ գնահատման տարրը ներառելու համար: Մենք լիազորում ենք Որակավորումների բջջանակների թղթակիցների ցանցին շարունակել աշխատանքները՝ նպաստելով ԵԲԿՏՈՉԵ-ի և որակավորումների ազգային բջջանակների ինքնահավաստագրման հետագա զարգացմանը՝ իր չափանիշներին համապատասխան:**

Մենք կխթանենք Եվրոպայի խորհրդի և ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Լիսաբոնի բանաչման կոնվենցիայի իրականացումը և կկիրառենք դրա սկզբունքները ԵԲԿՏ-ից դուրս որակավորումների և ուսումնառության ժամանակահատվածների նկատմամբ՝ օգտագործելով գնահատման ընդհանուր չափորոշիչներն ու հաշվետվությունները՝ համագործակցելով Լիսաբոնի բանաչման կոնվենցիայի կոմիտեի, ինչպես նաև ՏԿԵՑ-ի [Տեղեկատվական կենտրոնների Եվրոպական ցանց] և ԱԱՃՏԿ-ի [Ազգային ակադեմիական բանաչման տեղեկատվական կենտրոններ] հետ:

Մենք կապահովենք, որ **գիտական որակավորումները և ուսումնառության ժամանակահատվածները ավտոմատ կերպով հանաչվեն ԵԲԿՏ-ում**, որպեսզի ուսանողները, անձնակազմը և բջջանավարտները կարողանան ազատ տեղաշարժվել՝ սովորելու, դասավանդելու և հետազոտական աշխատանքներ կատարելու համար: Մենք կկատարենք անհրաժեշտ օրենսդրական փոփոխություններ՝ երաշխավորելու համար համակարգային մակարդակում այն որակավորումների ավտոմատ կերպով հանաչումը, որոնք տրամադրվել են ԵԲԿՏ երկրներում, որտեղ որակի ապահովումն իրականացվում է ԵՁՈՒ-ին համապատասխան, և որտեղ ստեղծվել է լիարժեք գործող որակավորումների ազգային բջջանակ: Մենք նաև խթանում ենք այնպիսի թվային հավաստագրման և հաղորդակցության համաձայնեցված և անվտանգ համակարգերի կիրառումը, ինչպիսին է բլոկչեյնը, ինչպես նաև Որակի արտաբից ապահովման արդյունքների սվյալների բազայի (ՈԱԱՍՏԲ) հետագա զարգացումը՝ ավտոմատ կերպով հանաչումը դուրսացնելու համար:

Մենք հանձն ենք առնում վերանայել մեր սեփական օրենսդրությունը, կանոնակարգերն ու գործելակերպը՝ փախստականների, տեղահանվածների և փախստականի կարգավիճակին համանման կարգավիճակում հայտնված անձանց որակավորումների արդար բանաչումն ապահովելու համար, նույնիսկ եթե դրանք չեն կարող ամբողջությամբ փաստաթղթավորվել Լիսաբոնի բանաչման կոնվենցիայի VII հոդվածին համապատասխան: Մենք ուղղունում ենք **Փախստականների որակավորման Եվրոպական անձնագիրը** և կաջակցենք հետագայում դրա ընդլայնված օգտագործմանը մեր համակարգերում:

Մենք ընդունում ենք ԵՁՈՒ-ին համապատասխան որակի ապահովման համակարգերի մեկնման առաջընթացը և հանձն ենք առնում վերացնել մնացած խոչընդոտները, այդ թվում՝ ՈԱԱՍՏ-ում գրանցված գործակալությունների միջառնամապյան գործունեությանը և Համատեղ ծրագրերի որակի ապահովման Եվրոպական մոտեցման կիրառմանն առնչվող խոչընդոտները: Մենք հանձն ենք առնում ապահովել, որ որակի արտաբից ապահովման մեր մեխանիզմները ընդգրկեն ԵԲԿՏ-ում անդրազգային բարձրագույն կրթությունն այն չափանիշներով, որոնք հավասար են ներպետական չափանիշներին: Հաշվի առնելով բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների միջև ուսուցման ուղիների, կարեւորամիտ կրթական ծրագրերի և ընդլայնված համագործակցության նկատման բարձրացման և բաց լինելու անհրաժեշտությունը՝ մենք խթանում ենք **ԵՁՈՒ-ի բարելավմանը միտված օգտագործումը՝ աջակցելու բարձրագույն կրթության նորարարությանը և դրա որակի ապահովմանը:**

Մենք հանձն ենք առել ամրապնդել համագործակցությունը **Եվրոպական հետազոտական տարածքի հետ**: Մենք կոչ ենք անում ԲԳՀԽ-ին սերտորեն համագործակցել Հետազոտությունների տարածքի և նորարարությունների հարցերով Եվրոպական հանձնաժողովի (ՀՆԵՀ) հետ՝ կրթական, հետազոտական և նորարարական ֆազաֆականության ոլորտների միջև համագործակցությունը և համապատասխանեցումը բարելավելու համար: Շեշտը դրվելու է, ի թիվս այնի, հետազոտությունների վրա հիմնված ուսուցման, ակադեմիական և գիտական ազատությունը երաշխավորելու և ՄԱԿ-ի Կայուն զարգացման նպատակների իրագործմանը նպաստելու վրա:

Մենք հանձն ենք առնում **կառուցել առավել սերտ կապակցված և կայուն բարձրագույն կրթության համայնք**, որը խթանում է ներառականությունը, հաղորդակցությունը, համագործակցությունը և համերաշխությունը, որոնք կարևոր են ապագա ԵԲԿՏ-ի համապատասխանության և կատարելագործման համար: Դրան հասնելու համար մենք հանձն ենք առնում մեր ազգային բարձրագույն կրթության ոլորտներին տեղեկացնել ԵԲԿՏ-ի զարգացումների մասին և ներգրավել դրանցում, ինչպես նաև սերտորեն համագործակցել ուսանողների և բարձրագույն կրթական ասոցիացիաների և ցանցերի հետ ազգային բարեփոխումների մեակման և իրականացման հարցում: Մենք ընդունում ենք ԵԲԿՏ-ի ապագայի առաջնահերթությունները բացահայտելու նպատակով իրականացվող լայն խորհրդակցությունների կարևորությունը և խնդրում ենք ԲԳՀԽ-ին վերջինիս շրջանակներում կազմակերպել այնպիսի միջոցառումներ, **ինչպիսիք են անդրազգային սեմինարները, աշխատաժողովները և լսումները՝** ներգրավելով բարձրագույն կրթության առավել լայն համայնք (ուսանողներ, պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմ և արտաֆին շահագրգիռ կողմեր)՝ ֆինանսիկելու ներկա և ապագա նպատակները և ուսումնասիրելու դրանք լուծելու համագործակցային ուղիները:

ԵԲԿՏ-ն գլոբալ միջավայրում

Թեև COVID-19 համավարակը անհնարին է դարձրել Գլոբալ ֆազաբազմաբնույթ ֆորումի անցկացումն այնպես, ինչպես նախատեսված էր, մենք ուրախ ենք, որ մեր Համաժողովը ներառում է գլոբալ նստաբազմ: Մենք վերստին հանձն ենք առնում սկսել միջազգային երկխոսություն՝ բարձրագույն կրթության արժեքների, ֆազաբազմաբնույթ և բարեփոխումների վերաբերյալ՝ հենվելով ԵԲԿՏ-ի, ինչպես նաև աշխարհի այլ տարածաբազմների վարձի վրա, և խնդրում ենք ԲԳՀՆ-ին հետագա աշխատանքային շրջանում զարգացնել և ամրապնդել Գլոբալ երկխոսությունը:

Մենք ուղջունում ենք **ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Բարձրագույն կրթության որակավորումների հանաչման մասին գլոբալ կոնվենցիայի ընդունումը և հանձն ենք առնում անհապաղ վավերացնել այն՝** ԵԲԿՏ-ից դուրս որակավորումների և ուսումնառության ժամանակահատվածների արդար հանաչումը դառնալու համար՝ օգտագործելով կլասթրի հանաչման կոնվենցիայի համապատասխան գնահատման չափորոշիչներն ու հաշվետվությունները:

Մենք բարձր ենք գնահատում վերջերս թարմացված **Համալսարանների մեծ խառնիչում** բազմազանության և սոցիալական ու ֆազաբազմաբնույթ պատասխանատվության համաշխարհային արժեքների ընդգրկումը:

Եզրակացություն

Մենք կոչ ենք առնում ԲԳՀՆ-ին անդրադառնալ հաջորդ տասնամյակի համար նշված գործողություններին և առաջնահերթություններին, որի ընդհանուր նպատակն է ստեղծել **Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածք, որը մինչև 2030 թվականը կիրականացնի մեր տեսլականը և կիրառործի մեր նպատակները:**

2024 թվականին կայանալիք համաժողովին մենք լիազորում ենք ԲԳՀՆ-ին պատրաստել կիրական վերաբերյալ զեկույց՝ գնահատելով մեր համաձայնեցված հանձնառությունների առաջընթացը:

Մենք երախտագիտությամբ ընդունում ենք Ալբանիայի՝ ԵԲԿՏ-ի հաջորդ Նախարարական համաժողովը և Գլոբալ ֆազաբազմաբնույթ ֆորումը 2024 թվականին կայուն կազմակերպելու առաջարկը:

Հավելվածներ

- Հռոմի նախարարների հաղորդում. **Հավելված I.** Ակադեմիական ազատության մասին հայտարարություն
- Հռոմի նախարարների հաղորդում. **Հավելված II.** ԵԲԿՏ-ում բարձրագույն կրթության սոցիալական ուղղվածությունն ամրապնդող սկզբունքները և ուղեցույցները
- Հռոմի նախարարների հաղորդում. **Հավելված III.** ԵԲԿՏ-ի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ուսուցման և դասավանդման մակարդակը բարելավելու վերաբերյալ ներպետական մարմիններին ներկայացվող առաջարկությունները

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

